

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. februarija 1881.

Obseg: Kaj eksekutorji pri izterjevanju davkov ne smejo zarubiti kmetovalcem in obrtnikom. — Sadimo in snažimo sadno drevje pravilno. — Kako naj bi se v ljudski nadaljavni šoli podučevalo o rudninskem gnoji. — Delovanje kmetijske podružnice novomeške. — Krščanstvo pri Slovencih do Cirila in Metoda. (Dalje.) — „Kres“ in „Ljubljanski Zvon“. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Kaj eksekutorji pri iztirjevanju davkov

ne smejo zarubiti kmetovalcem in obrtnikom.

Davkovski eksekutorji pri iztirjevanju davkov vĉasih tako neusmiljeno ravnaajo, da zadnja krava, zadnji plug in kmetovalcu ali obrtniku potrebno orodje zapade eksekuciji. Kmetijska druŹba kranjska se je zaradi tega uŹe zdavno obrnila na c. k. finanĉno direkcijo kranjsko; odlok njen je bil, da se potrebšĉine za gospodarstvo (fundus instructus) postavno ne smejo zarubiti, vendar njen odgovor ni bil tako jasen, kakor je ta, ki ga je Źtajarska kmetijska druŹba na enako vlogo prejela od c. k. deŹelne finanĉne direkcije Źtajarske 30. decembra 1880. pod Źtev. 16.374. Glasi se tako-le:

Vsled postavnih doloĉil se eksekutivno ne smejo zarubiti:

- postelje, obleka in perilo, ki jih davkovski dolŹnik in njegova druŹina po svojem stanu neobhodno potrebuje, pa tudi postelje za posle in pa za gospodarstvo neobhodno potrebna hiŹna in kuhinjska oprava ne;
- obrnikom (rokodelcem) se vrhu tega ne sme zarubiti orodje, ki ga po Ź. 18. patenta pridobitnega davka obrtnik (rokodelec) za svojo obrtnijo potrebuje;
- kmetovalcem se poleg tega, kar je bilo pod a) imenovano, ne sme zarubiti niĉ, kar spada v vrsto „potrebšĉin za gospodarstvo“ (fundus instructus).

Ker ni mogoĉe na drobno naŹteti vseh teh stvari in koliko vsakaterih kmetovalec ali obrtnik potrebuje za svoje gospodarstvo ali svojo obrtnijo, zato imajo davkovski eksekutorji dolŹnost, po razliĉnih okoliŹĉinah, posebno z ozirom na obseg in lastnost gospodarstva razsoditi v vsacem primerljeji, katere stvari se ne smejo zarubiti. V dvomljivih sluĉajih se imajo eksekutorji z Źupanom pogovoriti ali pa druge izvedence vpraŹati za to, katere stvari se smejo zarubiti. —

Treba je, da to vsi vedó, katerim za dolŹni davek Źuga eksekucija, in da tudi Źupani vedó, da imajo po postavi pravico in tudi dolŹnost se vstopiti zoper neusmiljeno postopanje davkovskega iztirjevanja.

Sadimo in snažimo sadno drevje pravilno!

Povsod, kodar sem hodil in kjer se sadjereja Źe vedno le po starem kopitu goji, opazoval sem sploh eno najglavnejŹih napak: pregosti nasad, in pa nepravilno snaŹenje odraslega sadnega drevja, katero se pa najveĉkrat Źe celó popolnoma pogreŹa. O teh dveh sploŹnih napakah hoĉem danes par besedic spregovoriti.

„V drenji ni dobro bivati“, glasi se stara prislovica. Tudi tisti ni dober gospodar, ki si preveĉ poslov najame, kojim nima zadostnega opravila dati, pa tudi ne potrebnega in zadostnega ŹiveŹa. Takemu gospodarju poĉasi cela druŹina in Ź njo vred tudi on sam popolnoma opeŹa. Źivinorejec, ako ima malo zemljiŹĉa, toraj prideluje le za dvoje ali troje goved zadostno krme, a si omisli pet, Źest ali Źe veĉ goved na raĉun male krme, smel bi se v polnem smislu besede pravi bedak nazivati. On ne bi zavrgel le samo krme, nego imel bi prazen trud, a Źivina bi mu nikakorŹnega dobiĉka ne gledé vŹitka, ne gledé gnojá a tudi ne gledé prodaje ne donaŹala, ampak bil bi v nevarnosti Źe celó ob njo priti, ker bi mu jo glad vniĉil. — Tak Źivinorejec bil bi ob enem tudi pravi trinog svoji Źivinici, katero bi polagoma izhiral.

Nekaj enacega je tudi sĉe sadnim drevjem na stalno mesto posajenim. Tudi drevo ljubi prostost; zahteva prostora, svetlobe in zraka, — mineralnega, gnojilnega in zraĉnega ŹiveŹa, ako se hoĉe od njega tudi kakega dohodka priĉakovati. V goŹĉi sadno drevo nikdar vspeŹno ne raste, Źe manj pa sad roditi more; ĉe ga pa vendar sluĉajno obrodi, nima nikakorŹne veljave in niĉ pravega okusa. Vsakega kolikor toliko izvedenega kmetovalca izkuŹnje uĉé, da se nobena pregosta setev na polji dobro ne obnese, naj bode katere koli vrste; s pregosto setvijo pokvari se mnogo semena, katero bi se moglo kot ŹiveŹ druŹini dobro vporabiti. Le pri nasadu sadnega drevja se to pravilo sploŹno vse preveĉ pogreŹa.

Tu gre vse navskriŹ; nasadi se drevo poleg drevesa, da ima komaj ĉlovek med njima prostora. Ćudno ni, ako tako nasajeno drevje tri, Źtiri leta Źe precej dobro raste, nekoliko v poznejŹih letih cvete, sĉm ter tje kako leto tudi po nekoliko sadú obrodi, a nemudoma v rasti zastane, ostarí in — pogine. Nad zemljo se veje vse prepreŹejo, a pod zemljo pa korenika koreniki napotje dela, mineralno gnojilo poide, tako tudi drugo, katero se pa od lastnika nikdar ne — nadomesti. Zemlja in zrak pa ĉudeŹev delati ne moreta ĉez svojo moĉ.

Naj navedem tu le eno priliko. Pri skledi, katera z jedjo napolnjena ravno za eno osebo zadostuje, hrani se en sam človek redno in pošteno, ostane krepak in gladu ne pozna, ako se mu skleda tudi proti in o pravem času napolnuje. Prisede naj pa k taki skledi vselej še druga oseba, nasitila bosta se oba v posledici le na pol. Na zadnje taki osebi popolnoma oslabite. Koliko hitreje se pa to še le zgodi, ko bi se k skledi, katera z jedjo enemu samemu človeku zadostuje, šestero, osmero in še več ljudi vsedalo!

To velja posebno gledé nasada sadnega drevja na stalno mesto po starem načinu po veliko krajih naše domovine. Na prostor enemu drevesu primeren posadi se jih po 6—8 in še več. Ne sme se po tem takem nobenemu čudno zdeti, da tudi sadjereja, kjer je je kaj, pravega dobička ne donša. Ni ne res, da se mora od sadnega drevesa na stalno mesto posajenega, in to še morebiti v pregostem sporedu, brez daljne skrbi zahtevati obilnega in zdatnega pridelka. Naj bode še tako velik zaklad skupaj, če se od njega vedno le jemlje in nič ne dodaja, slednjič zgine — ni ga več!

To velja posebno o sadnem drevju in o zemlji.

Prva leta drevo na zemlji, kamor je stalno vsajeno, posebno če je spočita, dobro raste, a ko je mineralne in druge gnojilne tvarine iz sebe oddala, počne drevo vidno pešati, ostari in se nazadnje prezgodaj tudi posuši. Tu je treba, od časa do časa gnojila in pa okopavanja dreves, da spodnje plasti zemlje na vrh pridejo, se pod vplivom zraka, mokrote, toplote in mraza kemično razkrojijo ter rodovitne postanejo. To ni ravno velik trud, kateri se pa vselej dobro splača.

Sadno drevje dela navadno tisto širjavo izraščeni venec korenin pod zemljo kakor ga ima v vrhu iz vej. Zatega del mislim, da ne bode napačno, ako tukaj navedem primerni plan, koliko narazen naj se posamezne vrste sadnega drevja — drevo od drevesa — na stalno mesto sadi. Sicer se to lahko vidi na izglednih vrtilih zavednih sadjerejcev (kakoršnih je pa pri nas še vse premalo) ter se nahaja tudi skoraj v vsaki sadjerejski knjižici. A, ker je reč prevažna, naj jo podam še posebej častitim čitateljem „Novic“ tudi tukaj.

Jablane, hruške in češnje naj se sadé na stalno mesto od 10 do 13½ metra narazen; češplje, slive, višnje, breskve, marelice in mandeljni pa po 5 do 6½ metra vsaksebi; kutne in nešplje po 3⅓ do 5 metrov, a orehi in kostanji pa po 13 do 17 metrov eden od drugega.

Po takem nasadu ima vsako drevo za-se zadostni prostor, se veselo in krepko razširja, dobro raste, ima v zemlji zadostni prostor za razvoj korenin, tako tudi posebno mineralnih gnojil, do njega je dohod zraku in svitlobi odprt, a pod njim se tudi še lepe krme — sena — pridela, ter ako je snaženo in ima mir pred elementarnimi silami, dobri, obilni in okusni sad donša; se ve, da mu je treba tudi od časa do časa nekoliko zemljo ob koreninah zrahljati in pravilno pognojiti, kar pa le redkokateremu današnjih sadjerejcev na um pride.

(Konec prihodnjič.)

Kako naj bi se v ljudski nadaljavni šoli podučevalo o rudninskem gnoji.

Spisal Anton Dergane.

(Dalje.)

V 50. listu lanskih „Novic“ razložil sem učni načrt za nadaljevalno šolo in splošni obseg knjige, ki bi morala spisati se, predno bi začeli z organiziranjem te šole. Danes pa hočem razviti svoje misli, kako bi se dal

podučevati zelo važni predmet rudninskega gnoja; začeti hočem z apnom.

Apno.

V vsi naši deželi nahaja se sploh znana rudnina z imenom apnenec. Cela pogorja kranjska sestavlja namreč beli ali pa sivi apnenec, in cela dežela naša obstoji skoraj iz same apnenine. Vsacemu je znan navadni kamen, ki ga rabijo pri nas za zidanje, ali pa ga žgó v apnenicah. Žgano (živo) apno gasé potem v jamah, ter si napravljajo iz njega ugašeno apno, katero z vodo in s peskom zmešano daje potem mort (mavto) za zidanje. Ta kamen ni družega kakor zgoraj imenovani apnenec. Iz apnenca obstoji pa tudi večí del plodovite zemlje, ki je nastal iz apnenčeve skale. Skala je namreč v teku časa razrušila in razdrobila se v majhne koščke in ti razpali so potem ter spremenili se v prah. Znano je pa, da vsaka rastlina jemlje svoj živež iz zemlje, kateri obstoji iz ravno taistih delov, iz katerih zložena je sama rastlina.

Tudi apnenec pomaga sestavljati rastlinske dele, in sicer kot apno. Apnenec obstoji namreč iz dveh teles: iz ogljenčeve kisline, to je, iz plinovega telesa, kislatega in reznega okusa, ki nareja se neprenehoma pri živalskem dihanji, nahaja se pa tudi v kisli vodi, na pr. v Slatini, katera dobiva od njega rezen okus.

Ogljenčeva kislina prišteva se sicer tudi k rastlinski hrani, toda hrano to pridobiva si rastlina le iz zraka skozi reže svojega listja, ne pa iz zemlje. — Drugi del apnenca „apno“ je taista hrana, ki jemlje jo rastlina iz zemlje apnene.

Toraj sestavlja rastlino tudi apno. Ako je temu tako, od kod pa vemo, da obstoji rastlina iz tega telesa? — V pepelu sežganega sočivja ali pa sežgane detelje najde se skoraj polovica samega apna. Ni li to živ dokaz, da poglavitni del teh rastlin mora le apno biti, in da toraj te rastline potrebujejo za svoj živež apnenske hrane, ako je pa ne dobé pripravljene uže v zemlji, moramo jo mi jim voziti z gnojem na polje.

Apno koristi pa polji tudi na drug način.

Umni gospodar pripelje apna tudi na travnike, poraščene z mahom in šarjem — s „kislo travo“; tu napravi si iz apna majhne kupčke ter pokrije jih s zemljo. Pod zemljo razpade apno v prah, ki ga razmeče potem po celem travniku in z brano povleče. Na tem travniku raste potem žlahna, sladka, a ne kislava trava; — zraven tega pazi pa na to, da zadržuje od travnika preveliko mokroto. Ona vzročuje namreč na krajih, kjer ne more zaradi stoječe vode zrak preriniti v zemljo, veliko kisline, in na taci krajih rastejo samo kisle, za živino ne užitne trave.

Da apno v resnici koristi na ta način, lahko se prepričaš, ako napraviš si doma sledeči poskus. Vzemi si košček apna, bodi si žganega, bodi si ugašenega, in deni ga v kozarec, v katerega nalil si poprej polovico jesiha. Čez malo časa moreš prepričati se, ako pokusiš to tekočino, da izgubil je jesih svoj kisl okus; apno je odvzelo mu namreč ta okus. Tako odvzame apno tudi zemlji vso kislino, ako poapniš z njim njivo ali travnik.

(Dal. prih.)

Delovanje kmetijske podružnice novomeške. *)

Z letošnjim novim letom predramila se je kmetijska podružnica novomeška iz družega zimskega spanja.

*) Radostni pozdravljamo to poročilo novomeške podružnice, dostavlja je željo, naj bi tudi drugim podružnicam kmetijskim bilo delovanje novomeške podružnice spodbudljiv zgled.

Vred.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 16. februarija 1881.

Obseg: Živinozdravniki in kovači v našem cesarstvu. — Sadimo in snažimo sadno drevje pravilno. (Konec.) — Kako naj bi se v ljudski nadaljavni šoli podučevalo o rudninskem gnoji. (Dalje.) — Zoper krompirjevo gnjilobo. — Krščanstvo pri Slovencih do Cirila in Metoda. (Konec.) — Prislovice in reki iz Istre. — Cerkevne pesmi v čast presv. Rešnjemu Telesu. — „Kres“ in „Ljubljanski Zvon“. (Konec.) — Istorija slavjanskih literatur. — Mlinar Matúe in njegovi otroci. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Živinozdravniki in kovači v našem cesarstvu.

Po naukazu c. k. ministerstva notranjih oprav je dr. Röhl, bivši vodja živinozdravske šole na Dunaji lani dobil nálog, naj živinozdravske in podkovske razmere v Avstriji popiše. Dr. Röhl je vsled navedenega ukaza sestavil zanimivo poročilo za leto 1878., iz katerega naj zato, ker je živinozdravstvo in podkovstvo v ozki zvezi s kmetijstvom, našim bralcem povzamemo nekoliko vrstic.

Dr. Röhl poroča, da leta 1878. (dandanes ni veliko drugače) je v našem cesarstvu (razven Dalmacije) bilo 397 v višji živinozdravniški šoli popolno izučenih in diplomiranih živinozdravnikov. Od teh jih je 218 v javnih službah (62 v cesarskih), 179 pa brez služeb. Med živinozdravniki, ki imajo cesarske službe, je 13 deželnih, 36 pa okrajnih živinozdravnikov, 9 kontumacijskih direktorjev in 3 profesorji živinozdravstva.

Poglejmo pa zdaj: ali more to število živinozdravnikov, zadostovati številu konj, goved, prešičev, ovac in kóz, ki so v tistem okraji, kjer živi le en živinozdravnik?

Če primerimo, na priliko, število konj s številom živinozdravnikov dotične dežele, nam ta primera kaže, da na enega živinozdravnika pride kónj:

na Tirolskem in Predarlskem	518
na Šlezkem	1.515
na Spodnje-Avstrijskem	1.609
na Českem	1.843
na Solnograškem	1.856
na Štajarskem	1.872
na Primorskem	2.515
na Moravskem	2.762
na Kranjskem	3.917
v Bukovini	5.341
na Gornje-Avstrijskem	5.704
na Koroškem	7.711
na Gališkem	28.838

Enake razmere so tudi, kar se tiče goved in druge domače živine.

Kar se tiče podkovstva, poroča dr. Röhl, da je precej dobro oskrbljeno, ker izučenih kovačev ne manjka tako, kakor diplomiranih živinozdravnikov. Naj-

več kovačev in zdravniških kovačev je v doljni Avstriji — namreč 1150, najmanj pa na Primorskem, in sicer le 7.

Sadimo in snažimo sadno drevje pravilno!

(Konec.)

Druga glavna napaka dandanašnjih sadjerejcev je pa nepravilno ali pa celó zanemarjeno snaženje sadnega drevja. Večina je te misli: Drevo sem vsadil, rodi mi in Bog te obvaruj; — za drugo še porajtajo ne. Le, kedar jim drevo kaj rodi, so pripravljene ga otresti in neusmiljeno oklatiti. To je res grda nehvaležnost, ker se ga le takrat spominjajo, kedar jim trudapolno, vse zanemarjeno kaj koristi obrodi. Sèm ter tje ob hudi zimi pri pomanjkanji drv res komu na misel pride, da se spravi na sadno drevje, ter mu prav po rabeljsko kake navzdol viseče veje po pol metra od debla sè skrhano sekiró na pol odseče, a na pol pa odlomi, ter vse razkrojene štreclje stati pusti, v katerih voda zastaja, pozimi zmrzne, še večje razpoke napravi, kar prouzroči, da sicer krepko in trdno drevo trohneti začne in prehitro pod zlo pride.

Ni zadostno, da se odrastlemu drevesu le navzdol viseče veje neusmiljeno odsečejo, temveč morajo se drevesu vse nepotrebne veje in izrastke po celem vencu odstraniti, a to tikoma pri deblu na gladko z drevesno žagico. Ko se je to izvršilo, mora tudi strgulja peti, se mah in mrtva — šuplja — skorja odstraniti, ter deblo in debeleje veje z apnom pobeliti, a večje rane pa z mazilom, katero se prav dobro iz enega dela apna, enega dela vgnane ilovice in enega dela kravjeka napravi, zamazati, da jih kambij počasi zalije, ali da se obrastejo in zacelijo.

Žalostno res je gledati drevje po nekaterih krajih, katero je z vejami vse preraščeno in tako gosto, kot ščet; od takega drevja je še čudo, da more listje in les rediti, a čudo pa ni prav nikakoršno, če pomladi tudi cvete, a v jeseni na njem sadeža opaziti ni. Podobno je tako neosnaženo drevo malomarnemu človeku, ki se nikdar ne umije, ne opere, ne počeše in ne osnaži, ter je pola vsakovrstnega mrčesa in nesnage; lazi sicer okoli, vegetira in se ogreba, a ni za nobeno delo sposoben. Kakor toraj človeku in drugi živali snaga in prostost dobro ugaja, da ostane vesel, zdrav in za delo krepak, ravno tako dobro tudi snaga sadnemu drevju

ugodno prija, da se more po prirodnih zakonih krepko razvijati in nam kaj koristiti.

Za snaženje in obrezovanje drevja sicer deloma vsak letni čas ugaja, a najboljši so pozimski meseci; ravno v tem času ima tudi sadjerejec, ob enem poljedelec, za ta posel največ časa, ko drugo navadno kmetijsko delo miruje. S snaženjem drevja si pa tudi lastnik dostikrat v zadregi ob zimskem času potrebnih drv dobiva v bližini svojega stanovanja, ter mu ni potrebno v po več ur oddaljeni gozd po nje hoditi — se ve da tam, kjer je tudi sadjereja uže precéj zastopana. Ta dvojni prid naj bi si pač vsak kmet sadjerejec dobro v spomin vtisnil in ga nikdar ne izgrešil! Sadnemu drevju s tem pomaga k lepši rasti, boljsemu razvoju in bolj gotovi produktivnosti, a sam sebi pa prihrani veliko težavnega in trudopolnega dela, ter si zagotovi boljših dohodkov od sadnega vrta, drevje pa v krepki rasti in lepem razvoju obrani.

Memogredé naj še to omenim, da je sedaj najboljši čas sadnih cepičev si priskrbeti. Nabirajo naj se cepiči ob lepem suhem vremeni, od zdravega ne prestarlega drevja na vrhovih vejah; spravijo naj se potem za pomladno in poletno cepljenje v klet, kolikor moč na hladni in temni kraj; dobro se hranijo, ako se v drobni, ne presubi pesek zataknejo; tako ohrani sem jih uže celó do konca meseca avgusta v dobrem stanu. — Drug način cepiče hraniti, navaja pa zadnji list, Slovenskega Gospodarja“ tako-le: V klet, kjer ni miši, naj se na tla razgrne za prst na debelo slame, na to slamo naj se razpoložé nabrani cepiči, sorta po sorti skupaj, kateri naj se pokrijejo z močno slamnato štorijo, na katero naj se nadevajo deske, katere naj se še s kamenjem obložé, da cepiči na trdo med slamo ležé. Na ta način se cepiči prav dobro do meseca julija ohraniti dajo. Poskusimo!

Tako končam svoj današnji dopis z željo, da se sadjereja povsod na boljšo stopinjo povzdigne!

M. Rant, národní učitelj.

Kako naj bi se v ljudski nadaljevavni šoli podučevalo o rudninskem gnoji.

Spisal Anton Dergane.

Apno.

(Dalje.)

Pa ne samo kislá trava, tudi preslica ljubi kislá tla; ako najdeš na njivi med žitom itd. veliko preslice, zamoreš gotovo sklepati, da ta zemlja je kislá. Poapni jo in hitro zgubila se bode preslica, ker odvzel si jej njen živež; žito rastlo ti bode pa veliko boljše, lepše, kot poprej. Apno je posebno tudi tam zeló koristno, kjer nahaja se veliko nagnjatih tvarin. Na gnjilih, pa ne še segnjatih tvarinah se najraje redé gljive (gobe), ki pokončujejo nado kmetovalcev, ker zadušé tudi druge rastline. Apno ima pa to lastnost, da pospešuje gnjilobo in tako zavaruje prehitro plodenje gljiv, rastline pa pred hudimi smrtnimi sovražniki.

Umni kmetovavec poapni, ako hoče mečavo, pašnik ali košenico spremeniti v rodovitno njivo, izorano zemljo; to iz tega vzroka, da more hitreje in lažje potem zrak do korenin, katere s spodorano travo in z drugimi ne-segnjitimi tvarinami tem hitreje segnjijejo.

Apno upliva pa tudi na težka ilnata ali pa glinata tla. Umni gospodar dobro vé, ako bode poapnil taka tla, da postanejo rahla, in da zamorejo vsled tega korenine globokeje in na vse strani razprostirati se v taki zemlji.

Vrh tega pokaže pa apno svojo posebno moč do glin in ila še na drugi način. Apno zamore namreč kalij ločiti od kremenice (kremenčeve kisline), iz katerih delov ravno glina in ilovica obstojí.

Splošno znana je tekočina, navadno lug imenovana, ki jo rabi perica za žehto. V tej tekočini razpuščena je zeló jedka in neizmerno jaka osnova kalij tudi kalijev lug, v njem se raztopé vse rastlinske in živalske stvari zlasti tolšče. Kalij je med drugim posebno tudi neobhodno potrebna žitna hrana, po tej hrani postane namreč zrno težje in bolj močnato, kar brez kalija ne bilo bi mogoče.

Tudi drugo vrsto glin poznal bode vsak, kdor videl je uže kamen, ki rabili so ga v prejšnjih časih za to, da kresali so ž njím ogenj, to je kresalni kamen ali kresilnik; tudi o kremení strdi je marsikdo uže slišal, vse to ni družega, kakor zgoraj uže imenovana kremenica, katero porabi rastlina za to, da sestavlja si ž njo in z nekoliko drugimi snovi bilke in žitne liste, potem, ko oprostijo apno njenega pajdaša kalija. In v resnici, ako sežgemo travo ali kako žito, najdemo poštreno kremenico v tem pepelu.

Apno ima slednjič pa še to lastnost, da zamore veliko več svetlobe rastlinam donašati, kot druge zemlje, ker je pa svetloba prvi in neobhodno potrebni pogoj za popolno razvitje rastlin, je apno tudi v tej zadevi za polje zeló važno telo.

Večletne vsakovrstne skušnje umnega kmetovanja potrjujejo, da obnese se sočivje, lan, detelja, ječmen in korenje posebno dobro na apneni zemlji, in kakor apno ravno tako pa rabiti zamoreš tudi lapor, to je z ilom in s peskom zmešano apno. S posebno dobrim vspehom gnojé peščeno in vročo zemljo z ilnatim laporjem, da ne posuši se prehitro v vročih dneh. Ako gnojiš pa z laporjem zemljo, moraš dobro paziti na to, da pride neš zraven v pravi primeri tudi živalskega rastlinskega gnojá. (Dalje prih.)

Gospodarske izkušnje.

Zoper krompirjevo gnjilobo.

Sl. ministerstvo kmetijstva z dopisom od 6. dne januarija naznanja družbi kmetijski neko, kakor pravi, zeló staro, pa gotovo sredstvo zoper krompirjevo gnjilobo, ter želi, naj bi se to razglasilo, in če je kdo na Kranjskem to sredstvo izkusil, naj bi potem se poročalo ministerstvu.

To sredstvo glasi se tako-le:

Iz njive izkopani krompir se umije, potem za pol ure položi v vodo, v kateri je bilo nekoliko klorovega apna (na 100 delov vode 1 del klorovega apna); ko se pa krompir iz te klorove vode vzame, naj se položi v drugo vodo, v kateri je bilo nekoliko sode (v isti meri kakor zgorej klorovo apno) razstoptljene; ko je krompir četrt ure v tej sodini vodi ležal, se iz nje vzame, s čisto mrzlo vodo umije, na zraku posuši in posušen po navadi spravi.

Zgodovinske stvari.

Krščanstvo pri Slovencih do Cirila in Metoda.

Spisal Ivan Lavrenčič.

(Konec.)

VII.

Škof Arno je ljubil Slovence tako, kakor oče svoje otroke; pridno je prihajal k njim in utrjeval jih v veri. Ko pa povzdigne 798. l. papež Leo III. sol-